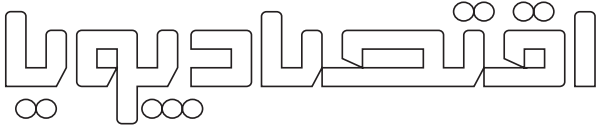

ویژه نامه دهه فجر
بهمن ۹۵

«دهه فجر» بر فجر آفرینان به ویژه معدنکاران مبارک باد

یکشنبه ۱۲ دی ۱۳۹۵ | ۱ ربع الثانی ۱۴۳۸ | ۱ ژانویه ۲۰۱۷ | سال سیزدهم | شماره ۲۴۶۲

یادداشت

اولین‌هایی که در زنجیره معدن به بار نشست

مهدی کرپاسیان

امروز حدود سه سال و نیم از عمر دولت یازدهم می‌گذرد. دولتی که به واقع، بدون تدبیر و تجربه، نمی‌توانست از کوران اثرات برجای مانده سیستم مدیریتی قبلی، عبور کند. تنها در معدن و صنایع معدنی شرکت‌هایی که از ارزش ۲۱ هزار میلیارد تومانی برخوردار بودند، در قالب رد دیون و واگذاری عمدتاً غیر تخصصی، از بدنه ایمیدرو جدا شدند آن هم در شرایطی که هدایت حوزه معدنی و صنایع معدنی بر عهده این سازمان بود. خوشبختانه بخش خصوصی کشورمان که همواره آماده مشارکت در توسعه اقتصادی است، خود را در کنار ایمیدرو قرار داد تا این مجموعه بتواند طرح‌هایی که دارای حواشی فراوان بودند را به حرکت وا دارد و برخی را نیز به بهره‌برداری برساند. نمونه عینی آن که به تازگی به ثمر نشست، کارخانه آهن آسفنجی فولاد سفید دشت چهارمحال و بختیاری است

که - به عنوان نخستین طرح از فولادهای استانی - با حضور معاون اول رئیس جمهوری و وزیر صنعت معدن و تجارت به مدار تولید پیوست.

طرح‌های استانی فولاد با مشارکت بخش خصوصی و همچنین جذب ۱.۶ میلیارد یورو فاینانس، فعال شدند، اکنون برخی در نوبت افتتاح هستند.

در این روزها طرحی در بخش سنگ آهن راه اندازی شده که اتفاقی تأثیر

گذار در بخش معدن محسوب می‌شود. طرح بر عیارسازی سنگ آهن همتایتی معدن جلال آباد که از سسوی بخش خصوصی و برای نخستین بار دانش آن در کشور خلق شده، آغازی بر به کارگیری مواد معدنی است که تاکنون به عنوان باطله محسوب می‌شد.

در این دوره یکی از برنامه‌هایی که در اولویت قرار داشت انجام فعالیت‌های اکتشافی در ۲۵ هزار کیلومتر مربع بود که به تازگی فاز شناسایی ۱۰۰ درصد پهنه‌ها به اتمام رسیده و در برخی از آن‌ها، مرحله پی‌جویی و اکتشافات عمومی نیز با پیشرفت‌های قابل ملاحظه‌ای همراه شده است. علاوه بر این تمرکز بر توسعه زیرساخت‌ها همچون جاده، بندر، آب و برق و گاز از برنامه‌ها با به عبارتی از وظایف این نهاد سیاست‌گذار است. تصور ایجاد ظرفیت‌های ۵۵ میلیون تنی فولاد، ۱.۵ میلیون تنی آلومینیوم، ۴۴۰ هزار تنی مس و... بدون ایجاد و توسعه زیرساخت، امری محال است.

در سه سال و اندی گذشته ایمیدرو بیش از ۳۰ طرح را در بخش‌های فولاد، آلومینیوم، طلا، زغالسنگ و... فعال یا راه‌اندازی کرده به طوری که در ادیبهشت سال گذشته با آغاز عملیات اجرایی آلومینیوم جنوب - به عنوان بزرگ‌ترین طرح تولید آلومینیوم در ایران - حرکتی نو در این صنعت آغاز شد و مقیاس پروژه‌های این بخش را بیش از دو برابر افزایش داد.

در بخش فولاد نیز علاوه بر طرح‌های استانی، انعقاد قرارداد خرید تجهیزات اصلی کارخانه الکتروگرافیتی که از فناوری پیشرفته‌ای برخوردار است، اتفاق بی‌سابقه‌ای در صنعت فولاد محسوب می‌شود. به این دلیل که طرح به تاریخ پیوسته الکتروگرافیتی از سسکون خارج و نکته مهمتر اینکه، آخرین حلقه وابستگی در صنعت فولاد نیز به داخل کشور منتقل شد. همچنین به این لیست باید آغاز عملیات اجرایی احداث کارخانه فرآوری تیتانیوم در کهنوج را اضافه کرد که با حضور شرکت‌های صاحبان خارجی، عملیاتی شده است. فعال شدن طرح توسعه معدن روی مهدی‌آباد که قرارداد سرمایه‌گذاری آن با کنسرسیومی از بخش خصوصی به یک میلیارد دلار می‌رسد نیز از اولین‌های بخش معدن به شمار می‌آید. شرکت زغالسنگ البرز مرکزی هم در ماه‌های اخیر صاحب کارخانه جدید زغالشویی شده که در انتظار حضور مقامات برای افتتاح است.

نکنه‌ای که می‌توان به طور خلاصه بدان پرداخت اینست که بخش معدن و صنایع معدنی در دولت یازدهم، شاهد به بار نشستن پروژه‌هایی بود که برای نخستین بار در کشور عملی شدند. در این میان تحرک در مناطق ویژه صنایع انرژی بر لامرد و پارسیان و حضور سرمایه‌گذاران برای امور زیرساختی و تولیدی و خدماتی، چشمگیر است و به زودی این مناطق پایتخت صنایع بزرگ فلزی و پتروشیمی خواهند شد.

مجموع سنگان نیز که برای ایجاد ظرفیت تولید ۱۷.۵ میلیون تن کنسانتره و ۱۵ میلیون تن گندله سنگ آهن، آماده شده و هم‌اکنون در آستانه افتتاح دو کارخانه ۲.۵ میلیون تنی گندله و یک کارخانه ۲.۵ میلیون تنی کنسانتره سنگ آهن است، از دیگر نمونه‌هایی است که با همت شرکت‌های خصوصی داخلی و مدیران و کارشناسان این سازمان، به ثمر نشست است.

شاید نتوان تمامی عملکردی که از شاهرپیور سال ۹۲ تا بهمن ۹۵ به وقوع پیوسته را بیان کرد هر چند نقصان‌هایی نیز در حوزه ارتباطات بانکی و شرایط بین‌المللی و... وجود داشته که به رغم تلاش تمامی مدیران این بخش‌ها، برخی چالش‌ها برطرف نشده، اما موضوع اینست که مردان دولت یازدهم و دستگاه دیپلماسی با دلگرمی مردمان این سرزمین و پشتیبانی مقام معظم رهبری، یک صدا برای برون رفت از چالش‌ها، تلاش خود را به کار گرفته‌اند و اکنون خود را در مسیر توسعه می‌یابند.

ذکر این موضع بس که از ۲۴ هزار میلیارد تومان طرحی که پیش روی این سازمان قرار داشت، ۸۵ درصد با همکاری و مشارکت بخش خصوصی، جان گرفت و برخی به افتتاح رسیدند، و این نکته‌ای امیدوارکننده برای ادامه مسیر و انجام وظایف است.

معاون وزیر و رئیس هیات عامل ایمیدرو

وضعیت ایمیدرو و طرح‌ها در پایان دولت و اقدامات دولت یازدهم

پس از انجام فراخوان جدید، شرکت‌هایی از ۷ کشور صاحب‌نام برای سرمایه‌گذاری و فعالیت به مرحله نهایی رسیدند. در نهایت یک کنسرسیوم، موفق به اخذ پروژه شد. بیشتر بخش‌های این معدن از سال ۹۴ راه‌اندازی و فروش خود را آغاز کرده بود. طرح سرب و روی موجب تولید ۸۰۰ هزار تن کنسانتره روی و ۸۰ هزار تن کنسانتره سرب و نقره خواهد شد که اشتغالی ۱۰۰۰ نفره به همراه خواهد داشت.

برخی دیگر از طرح‌هایی که از حالت سکون خارج شدند عبارتند از: الکتروگرافیتی، آنتیمون سفیدابه، نیروگاه هرمز و هرمزان، طلای زرشوران، پتاس خور و بیابانک، پالایشگاه قطران زرنند، طرح‌های کنسانتره و گندله‌سازی سنگان، مناطق ویژه صنایع انرژی بر پارسیان و لامرد، فرآوری تیتانیوم کهنوج، تجهیز معادن گل‌گهر ۴ - ۵ - ۶، زغالسنگ خمرد و تولید گرین کک.

بنایی طرح نیز اجرا شده است. پایلوت آذر شهر که برای تولید آزمایشی نفلین سینتیت ایجاد شده بود، تغییر کاربری داده و برای تولید بوهمیت، پایه کاتالیست و کاتالیست مورد استفاده قرار گرفت.

همچنین طرح آلومینیوم جنوب از دی ماه ۱۳۹۴ عملیاتی شد. این طرح، بزرگ‌ترین کارخانه تولید آلومینیوم کشور خواهد بود. زمین، گاز و سایر زیرساخت‌ها آماده و عملیات اجرایی آن توسط شرکت چینی زده شده است و تا ۲ سال آینده، اولین شمش آن را به بازار عرضه خواهد شد. قرارداد تکمیل فاراول کارخانه تولید شمش آلومینیوم جاجرم به ظرفیت ۳۷ میلیون تن منعقد شده و مراحل پایانی را طی می‌کند.

یکی از طرح‌های بزرگی که در این مدت بازمی‌آید، سرب و روی مهدی‌آباد است. این معدن یکی از بزرگ‌ترین معادن روی جهان است که در حالت سکون قرار داشت

توسعه روش‌های تامین مالی در ایمیدرو

ایمیدرو در دوره جدید توسعه بخش معدن و صنایع معدنی که با آغاز دولت یازدهم همراه شد، با مشکلات مالی روبرو بود. بخشی از سهام ایمیدرو در پروژه خصوصی سازی واگذار شده بود. بخش دیگری از سهام نیز به عنوان رد دیون دولت به شرکت‌های غیر تخصصی منتقل شده بود که علاوه بر کاهش درآمد تنها سازمان توسعه ای بخش معدن و صنایع معدنی کشور، مشکلات سیاست‌گذاری‌های نامطلوب را نیز در سطح بخش پدید آورده بود.

ضمناً از روش‌های جدید تامین مالی به شرح زیر در دستور کار قرار گرفت:

۱. مشارکت با بخش خصوصی متعدد و با صلاحیت و واگذاری درصدی از سهام طرح‌ها به منظور توسعه همکاری با بخش خصوصی. با این روش، درصد قابل توجهی از هزینه‌های احداث طرح از ایمیدرو خارج و به سرمایه‌گذاران بخش خصوصی منتقل شد.

۲. فروش اوراق مشارکت ریالی و ارزی که با این روش نیز تعداد دیگری از طرح‌ها فعال شدند.

۳. جذب سرمایه‌گذار خارجی، در اجرای طرح‌ها، یکی از عینی‌ترین مدل‌ها، ایجاد کنسرسیوم مهدی‌آباد است.

۱۵ طرح وارد فاز عملیات اجرایی شد. برخی از این طرح‌ها عبارتند از: فولاد مکران، آلومینیوم جنوب، کنسانتره سنگان (واحد فولاد مبارکه) و تولید عناصر نادر خاکی و فلزات استراتژیک.

در سالجاری نیز بخشی از فعالیت‌های سال ۹۲ نمایان شد. برخی از این طرح‌ها عبارتند از: افتتاح آنتیمون سفیدابه در استان سیستان و بلوچستان و واحد آهن اسفنجی چهار محال و بختیاری (نخستین طرح استانی فولاد) و پایلوت تیتانیوم کهنوج واقع در استان کرمان است. همچنین واحد آهن اسفنجی شادگان در استان خوزستان، واحد آهن اسفنجی نیریز در استان فارس و فاز اول آلومینیوم جاجرم در خراسان شمالی مراحل انتهایی اجرا را طی می‌کنند.

راه‌اندازی و افتتاح ۱۰ طرح با رقم یک میلیارد دلار تا سال ۱۳۹۴

ایمیدرو از تابستان سال ۱۳۹۲ با تشکیل تیم‌های عملیاتی و کارشناسی و حضور کارگامی مدیران ارشد، این برنامه محقق شد و ایمیدرو ۱۰ طرح به ارزش یک میلیارد دلار را تا پایان سال ۱۳۹۴ افتتاح کرد.

این طرح‌ها عبارتند از: طلای زرشوران، سیمان ونزوئلا، میله‌گذاری مهدی، پایلوت پترولیوم کک، فاز دوم اسکله منطقه ویژه صنایع معدنی و فلزی خلیج فارس، پتاس خور بیابانک، پالایشگاه قطران زرنند، فاز دوم تغلیظ مس سرچشمه، فاز دوم تغلیظ مس سونگون و ۱۳ پروژه انتقال برق و جاده‌سازی معدنی در قالب طرح توسعه زیرساخت مناطق معدنی ایران است.

فعالیت‌های اکتشافی گسترده ۲۵۰ هزار

کیلومتر مربعی

ایران با ۶۸ نوع ماده معدنی، از ۵۷ میلیارد تن ذخیره شناخته شده معدنی برخوردار است. اما این میزان ذخیره، حاصل اکتشافاتی است که در دهه‌های گذشته صورت گرفته با این توضیح که طبق گزارش‌های وزارت صنعت معدن و تجارت، تنها ۷ درصد از مساحت اسکله منطقه ویژه ایران را در بر گرفته است. همچنین تحقق اهداف توسعه‌ای ایران در حوزه‌های فولاد، مس، آلومینیوم، روی، طلا، زغالسنگ و... مستلزم انجام اکتشافات جدید است. به همین سبب از ابتدای سال ۹۳، برنامه وسیعی برای اجرای طرح‌های جدید اکتشافی آغاز شده و هدف آن بررسی پتانسیل‌های معدنی در ۲۵۰ هزار کیلومتر مربع از مساحت ایران است.

این برنامه با هماهنگی و تفاهنامه‌ای میان وزارت صنعت معدن و تجارت، ایمیدرو و سازمان زمین‌شناسی ایران شروع شد که اجرای آن را ایمیدرو بر عهده دارد. در این میان، تأکید رهبری معظم، بر توسعه بخش معدن، همراستا با اقتصاد مقاومتی، سبب شده این بخش از اقتصاد توجه بیشتری را طی چند سال اخیر به خود جلب کند. این در شرایطی است که فعالیت‌های اکتشافی، نقطه شروع هر برنامه در معدن محسوب می‌شود.

با توجه به رسالت توسعه‌ای ایمیدرو در کشور، برنامه‌های اکتشافی گسترده

طول مدت سه سال اخیر نیز شرکت‌های بخش خصوصی در امور مشاوره‌ای، پیمانکاری و... پس از برگزاری مناقصه، فاز اجرایی تمامی طرح‌های اکتشافی را در اختیار گرفته‌اند. در مدت نزدیک به سه سال اخیر حدود ۱۰۰ شرکت داخلی که برخی از آن‌ها از شریک خارجی، بهره‌جسته‌اند، طرح‌های اکتشافی این سازمان را اجرا کرده‌اند.

برنامه‌های اکتشاف ۹۵

ایمیدرو در سال ۹۵ نیز ادامه فعالیت‌های اکتشافی را مطابق سال‌های ۹۳ و ۹۴ همراه با جذب شریک بخش خصوصی - در دست اجرا دارد به گونه‌ای که اکثر طرح‌ها را به اتمام خواهد رساند. از سوی دیگر با ادامه فعالیت‌های اکتشافی، پهنه‌های و مناطق جدید امید بخش به مناطق فوق‌افزوده خواهد شد. این طرح‌ها در نهایت به گواهی کشف و صدور پروانه بهره‌برداری منتهی می‌شود.

برنامه‌های تکمیلی اکتشاف

- ۱) تکمیل اکتشافات و تعریف طرح توسعه برای معادن جدید
- ۲) اکتشاف تکمیلی زرشوران
- ۳) توسعه اکتشافات سراسری بوکسیت
- ۴) عملیات اکتشاف شناسایی و پی‌جویی عناصر نادر خاکی
- ۵) توسعه اکتشاف سنگان

ایمیدرو؛ توانمندساز بخش معدن و صنایع معدنی ایران

۱. اجرای عملیات فازهای شناسایی و پی‌جویی اکتشاف در ۲۱ استان شامل ۳۳ پهنه در بیش از ۲۵۰ هزار کیلومتر مربع.

۲. شناسایی بیش از ۳۰۰ محدوده امید بخش جدید معدنی در برخی از پهنه‌های کشور شامل:

- ۷۶۰ محدوده امیدبخش در پهنه سنگان خراسان رضوی
- ۲۸۰ محدوده امید بخش در نوار مرزی سیستان و بلوچستان
- ۱۲۰ محدوده امید بخش در سراوان در استان سیستان و بلوچستان
- ۱۶۰ محدوده امید بخش در نوار مرزی خراسان جنوبی
- ۱۰۰ محدوده امیدبخش در پهنه‌آباد جازموریان
- ۶۰۰ محدوده امید بخش در پهنه مرکز ایران
- ۱۰۰ محدوده امید بخش در استان اردبیل

مشارکت ۱۰۰ شرکت خصوصی

در راستای سیاست‌های ایمیدرو در جهت جذب مشارکت بخش خصوصی، با شرکت‌های مختلف، جلسات متعدد برگزار و با فراهم ساختن امکان بازدید از محدوده‌های فوق‌نسیبت به تشریح سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی اقدام شد. نخستین فراخوان واگذاری محدوده به بخش خصوصی در سال ۹۲ و در طلای نیکوئیه (استان قزوین) صورت پذیرفت. این در حالی است که در

ای را به منظور جریان عقب‌ماندگی تاریخی اکتشاف در راستای نیل به اهداف ذیل طراحی و اجرا شده است:

۱. کشف منابع معدنی متنوع جدید برای توسعه بخش معدن و افزایش سهم آن در تولید ناخالص ملی
۲. فراهم ساختن بستر مناسب برای جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی با تهیه مستندات اکتشافی مطابق با استانداردهای جهانی
۳. سرمایه‌گذاری اکتشافی در مناطق محروم و دارای پتانسیل معدنی برای هدایت منابع، ایجاد توسعه، اشتغال‌زایی و تامین امنیت در آن مناطق
۴. ایجاد اقتصاد چند محصولی و گام برداشتن در مسیر توسعه پایدار و تبدیل معدن به عنوان یکی از محورهای مهم اقتصاد کشور
۵. کشف فلزات استراتژیک و تامین خوراک مورد نیاز صنایع کشور

پهنه‌های جدید

در بخش پهنه‌های اکتشافی، برنامه جدید اکتشافی از منطقه مستعد معدنی سنگان (شمال شرق) آغاز شد و پس از آن به نوار شرقی و دیگر مناطق ایران تشریح یافت. حاصل این فعالیت عظیم در ۳۳ پهنه، شناسایی ۳۰۰ محدوده معدنی بوده که جزئیات آن به شرح زیر است:

در دهه مبارک فجر؛

توسیع کارخانه فرآوری سنگ آهن کم‌عیار کشور (واقع در جلال‌آباد کرمان) افتتاح می‌شود

طرح تولید «آهن صنعتی و هیدراته» و «بلوک‌های سبک‌گازی و نانو کلسیم» لرستان کلنگ زنی می‌شود

روابط عمومی ایمیدرو